

Operatyviniai žaidimai ir kas juos žaidžia

Lina Pečeliūnienė

Atkelta iš 1 p.

Tikėjote jo, aukšto KGB karininko (F.Dzeržinskio aukštojo mokykloje paruošto užsienio valstybių žvalgybininko) informacija?

Visų pirma, aš nežinau, ar jis tikrai yra KGB karininkas. Kad jis mokėsi toje mokykloje... Bet kiek žinau, jis jos nebaigė (S.Čiapo žmona "Lietuvos rytui" pasakoja, kad baigė - LA). Bet kaip ir kiekvieno žmogaus, kuris ateina, informacija yra tikrinama.

Ar tas sąrašas žmonių, kuriuos po Čiapo nužudymo nusprendėte sulaikyti, yra iš Čiapo informacijos?

Kauno nusikalstamo pasaulio yra tiek informacijos, kad jis gal tik atskirus niuansus tas informacijas galėjo papildyti arba dar vieną kitą štrichą mozaiškai, patepimą galėjo padaryti. Bet iš esmės ji visa žinoma. Tik keista, kad iki šiol niekas nenorėjo užsiimti rimtai.

Dabar jau rimtai užsiimta?

Manau, kad dar nėra rimtai užsiimta. Reikia ne tokių pajėgų kaip mūsų.

Kodėl spaudoj - ir Jūsų pasisakymuose, ir E.Bičkauskos - nuskambėjo, kad S.Čiapas buvo pagrindinis H.Daktaro (ar "daktarų") bylos liudytoju, jeigu jis turėjo paliudyti tik tą vieną faktą, kaip gražinta pavogta mašina. Ar tai pagrindinis kaltinimas H.Daktarui?

Tai jūs pati gerai keliate tą klausimą: tai kodėl spaudai buvo reikalinga taip pateikti?

Manot, spauda sugalvojo ir paskelbė Čiapa pagrindiniu liudytoju? Aš kito atsakymo neturiu.

Jūs pats taip nesakėte? Niekada.

E.Bičkauskas savo pareiškime rašo, kad vienas iš pagrindinių liudytojų.

Čia turbūt jau po nužudymo. Bet juk ir prieš nužudymą buvo taip vadinamas. Aš niekada nesu kalbėjęs apie Čiapo parodymus. Juo labiau, kad tas darbas buvo, kiek žinanoma, konfidencialus. Nors čia nedarom paslapties, kad jis čia ateina ir duoda parodymus. Jis buvo liudytojas. Gal ta byla būtų kiek kitaip pakrypus, gal kiti epizodai... Bet aš pats niekur... Čia spaudoj sukurtas jo toks vaidmuo. Ir man irgi keista, kad pateikinėjo, jog jis pagrindinis.

Tai nesupliukš byla ir dabar? Ar kaltinimai visai gaujai, ar vienam H.Daktarui?

Mes kol kas vedam prieš jį bylą. Ką reiškia kaip gaujos? Mes galim įrodinėti ir rinksim gal, kad tai jis - gaujos vadas. Bet... tai čia sunkus kelias.

Ar manote, kad dabartinėmis sąlygom (įstatymais, operatyviomis priemonėmis) gaujų demaskuoti ir įrodyti jų nusikaltimų neįmanoma?

Įmanoma. Aš siūliau ir kovos formą, siūliau sujungti visas tris jėgas įvairių žinybų, sukurti padalinį, kuris užsiimtinėtų ta tema. Mesti tam daugiau žmonių. Dabar kodėl prokuratūra pradėjo daug ką savo iniciatyva daryti? Todėl, kad tos informacijos trūksta. O jeigu mums būtų užpilta informacijos iš vidaus reikalų, iš saugumo, tai ar mes ieškotume kokios papildomos informacijos savo darbui?

Kodėl pačiam S.Čiapiui nebuvo iškelta baudžiamoji byla? Ar tiesa, kad prokuratūra gavo gėrimų distributorių pareiškimų apie jo apgavystes, neteisėtą veiklą, verslininkų supjudymą, "kompromatų" rinkimą?

Matot, jis sukosi tokiuose sluoksniuose, kur vienas kito vertas. Ir tie spaudoj straipsniai yra arba jo priešininkų, arba nepatenkintų. Reikia kritiškai žiūrėti į tuos straipsnius, nes jie tam tikrą užsakomąją funkciją neša. O dėl ko mes nenorim taip atvirai kalbėti apie tą distributorių sąjungą? Apie ją mes žinojom, kad ji sukurta, nuo pirmos dienos. Tarp kitko, pirmas Čiapo apsilankymas pas mus buvo kaip pasipiktinusių žmogaus: kodėl mes drįstam važiuoti į Uteną pas direktorius ir aiškintis, ar nebuvo jie priversti pasirinkti būtent tuos distributorius. Tada "Utenos gėrimų" direktoriai kalbėjo visai kitaip - kad savo noru viską darė. Tie patys žmonės prieš metus kalbėjo viena, dabar kita. Sako, bijojo. Toj distributorių sąjungoj nereikia ieškoti labai gerų žmonių.

Ten yra "vilkų" įstatymai, ir susikirto jų interesai. O aš net nežinau, ar Čiapui yra iškelta byla.

Čiapo "Agoros" koncerne rasta apie 200 tonų spirito. Jis nebuvo sulaikytas. Kodėl?

Iš kairės: Artūras Paulauskas, Egidijus Bičkauskas ir Romasis Vaitekūnas. Abu pastarieji linę naudoti "netradicines priemones". "Daktarai" sulaikyti tik nuėmus Vaitekūną

Ta byla buvo tirta ne prokuratūroj, o policijoj. Bet pagal viską jis buvo išnuomavęs sandėlius.

Ir formaliai teisiškai jis buvo ne pats savininkas, ne pats atsakingas už tą krovinį. Be abejo, ten šešėlis metėsi, bet byla baigėsi, jo kaltė neįrodyta, nuteisti kiti žmonės. Išvogtas, kiek suprantu, tas spiritas buvo.

O gal būtų apsaugota S.Čiapo gyvybė, jei prokuratūra būtų laiku atkreipusi dėmesį į jo pačio veiklą, skolas ir apgavystes, būtų jam iškėlus byla?

Ne, tai turi būti duomenys. Turi būti informacija, kuri tvirtinasi ar nesitvirtina.

Tai informacijos nebuvo?

Ne, tokios rimtos nebuvo. Bet tai nereiškia, kad mes nežinojom, kuo jis užsiima, ką daro. Čia per daug sudėtingi klausimai, kad viską jums būtų galima pasakyti. Tai yra organizuotas nusikalstamumas.

Jūs suprantat, ką tai reiškia? Negali būti vienareikšmių atsakymų. Negali būti kovojama su šitais žmonėmis be tų, su kuriais jie bendravo, pagalbos. Kovojama tik su tų, kurie jų rate sukosi, pagalba. Ir jeigu tie žmonės vieną dieną pareiškia: aš nenoriu su jais, aš noriu būti švarus... Aš nesakau, kad čia būtent apie Čiapa, bet jei jis sutinka mums padėti ir bendrauti su mumis, tai net įstatymas sako, kad tokiam žmogui leidžiama nekelti bylos ir atleisti nuo atsakomybės. Bet čia tokia aštri problema ir toks skausmingas procesas, kad negalima vienareikšmiai pasakyti: tas baltas, tas juodas. Ne, jei visi ten pinasi.

Ir šiandien svarbu, kokią tu užduotį keli. Jei keli užduotį - sodinti vieną, tai galbūt reikia naudotis kito pagalba. Jei sodinsi kitą, tai tu naudosies trečio pagalba. Ir va taip galbūt eiti. Aš nenoriu sakyti, kad čia mūsų taktika. Bet va, matot, V.Lingio byloj

"Kotas" ir kiti liudijo prieš Dekanidžę, dabar jau jų bylos.

Negali būti žmogus, kuris nebuvęs kartu su jais, nedaręs nusikaltimų - ir staiga paliudys prieš visą gaują. Tas organizuotas nusikalstamumas toks sudėtingas. Jie turi savo kontržvalgybą, savo teisėsaugą. Jie turi viską. Kas pas juos dirba? Policininkų pusė išėjusių dirba. Ir kiti. Ir tie patys prokurorai jiems tarnauja.

Sako mums: nebekaltinkit jūs Čiapo, nenorėkit iš jo didvyrio padaryt. Nieks iš jo nenori didvyrio daryt. Bet jis iš tikrųjų sutiko su mumis dirbti, padėjo mums, daug padėjo. Pirmas apie Daktarą davė parodymus. Ir kitus bandė paveikti, kad duotų parodymus. Čia irgi sudėtinga: žiūrėk, pradedi su žmogum bendradarbiaut, o jam byla iškelia kažkas. Kad su mumis bendradarbiautų žmogus, mes irgi turim jam

dosi grynais pinigais. Visur kontroliuojama, virš 10 tūkstančių - rašyk ir pildyk visokių formų raštus. O pas mus? Pats Daktaras tai savo vardu nieko neturi. Kaip patikrinsi? Reiktų jau gimines tikrinti. Bet 1995 metais apie 600 pavogtų mašinų buvo išpirkta, o ne surasta Kaune. Čia jau reiškiny. Tai jau verslas - vogt ir parduot. Taigi šiuo atveju gal fragmentas užčiuoptas vienas, nes neina liudytojais. Prašom - ateiokit, paliudykit, kad jūs irgi išsipirkot. Neina. Tai ką - tada išvis nejudinti?

Jeigu Daktaras padarė smulkų nusikaltimą, turi sėdėti už smulkų. Jei įrodėm tą - tai už tą. Bet byla nebaigta. Palaukim.

Ar Jūs pritariat E.Bičkauskos pareiškimui: "Tikiu, jog šiuo atveju ar šiuo metu nėra taip svarbu, ar visi, kuriems bus suduotas smūgis,

kažką padaryt, nes kitaip jis su mumis nedirbs.

O negali atsitikti priešingai: ne Čiapas dirbo Jums, o Jūs - Čiapui? Sakysim, nesė Jums "kompromatus" prieš tuos, kuriuos jis norėjo sužlugdyti, o pats norėjo būti apsaugotas su savo gal net daugiau nusikalstama veikla?

Visų pirma, mes nieko nedarom neišsiaiškine. Mes nieko nedarom pagal jo informaciją. Jo informacija apie Daktarą patikrinta iš visų pusių. Siekėm apsaugoti nuo to, ką jūs sakot. 5-6 žmonės buvo apklausti. Ir pokalbis su Daktaru yra įrašytas. Ir saugumas dirbo su mumis kartu, ir policija.

O jeigu savo sluoksniuose Čiapas girdavos, kad Jūs - jo žmogus, kad Jus jis net ruošia į Prezidentus?

Nežinau. Čia yra kalbų kalbėlės. Aš žinau iš kur jos eina. Aš įsivaizduoju, kad jis taip negalėjo pasakyti. Aš su juo mačiau 3 kartus. Ne apie politiką buvo kalba, o apie išsivalymą nuo nusikaltėlių. Palaukim, kol ta byla pasibaigs. Gal net ne laikas ir rašyti. Jo parodymai taigi yra byloj užrašyti.

Kaip teigė Čiapo žmona, jis jau nuo 1991 m. vykdė Lietuvos saugumo užduotis ir specialiai buvo įvestas į "daktarų" gaują, kad ją demaskuotų. Šiame kontekste jau net juokinga: gauja nedemaskuota, o pagrindinis kaltinimas gaujos vadui - pavogtos mašinos gražinimas.

Gerai, o kas buvo inkriminuota tam pačiam Al Caponei, didžiausiam gangsteriui Amerikoj - mokesčių nemokėjęs.

Taip. Dažniausiai pasauly gaujas pagaunama per mokesčių nemokėjęm. Kodėl pas mus žaidžiami tokie keisti žaidimai? Ar todėl kad pas mus dar nėra pajamų deklaravimo?

Irgi atsakymas. Pavyzdžiui, Amerikoj tokia sistema, kad tu nepasinau-

galiausiai atsidurs teisme ir oficialiai bus pripažinti kaltais bei nuteisti?"

Matyt, politikui gal yra lengviau kalbėti. Aš teisininkas, prokuroras ir turiu veikti pagal Baudžiamojo proceso kodeksą. Kitaip negaliu, nes tada pats darau nusikaltimą. Tada atsistoju į vieną rangą su tuo pačiu nusikaltėliu.

Tai Jūs galite patvirtinti, kad po Čiapo nužudymo "nesuduota smūgių"?

Aš nežinau, ką Bičkauskas turi minty. Aš su juo nesitariau.

Galima suprasti, jog siūloma "semti" visus, kuriuos Jums "pridavė" Čiapas, kurie buvo nepatenkinti jo veikla, kuriuos jis pats buvo apgavęs. Aš iš to pareiškimo supratau, kad visus juos galima net šaudyti. Be teismo.

Tai čia seniai pas mus sklendo tokios mintys, kad šaudyt reikia kuo greičiau. Ir sakydavo: kodėl mes tokie neryžtingi. Nežinau, ar čia tas žodis "semti" tinka, bet prevencinis įstatymas leidžia sulaikyti įtariamą, kad jis gali padaryt nusikaltimą. Prevencinis įstatymas veikia, jį galima puikiai naudoti. Aš sakiau: galima kovoti. Su tom pačiom priemonėmis, su tom pačiom pajėgom, gal aprūpinimo reiktų didesnio. Bet reikia, kad būtų noro.

Tai kas nenori?

Nežinau. Aš siūliau: kurkim departamentą ar kaip jį ten pavadintum, sujunkim pajėgas. Ir pabandykim. Nepasiseks, tai galima bus pasakyti: štai nepasisėkė. Bet dabar kaip yra, rodo, kad nėra tokio vieningo fronto puolamo.

O kaip pakomentuotumėt S.Dubininko sulaikymą ir paleidimą, kai teismas nusprendė, kad jokio kaltinimo jam negalima pareikšti?

Kaltinimo nereikia pagal prevencinį.

Pagal prevencinį galima kiekvieną sulaikyti?

Taip. Atsiverskit prevencinį ir pasikaitkit.

Įsivaizduokim, kad 80 žmonių, verslininkų, kreipiasi į redakciją, klausdami, kaip jiems gyventi. Čiapas apie juos gandų pripasakojes prokuratūrai ir dabar jiems visiems gresia prevencinis.

O iš tų koks nors Bulatovas, Charževskis, Škerys, Dulskis, Jakutis? Kurie kasdien sėdi ir nežino, ar čia šiandien mus ims, ar neims. Prišnekėjo ar neprišnekėjo Čiapas.

Ne, šitie, Jūsų paminėti, nebuvo atėję. Bet tas atėjęs žmogus sako: "Jei mane normalia tvarka pakviestų į prokuratūrą, tikrai nueičiau ir viską paaiškinčiau, atsakyčiau į visus klausimus". Jis jaučiasi nekaltas ir nenori būti pasodintas.

Na, gerai, kokia jo pavardė?

Stankevičius.

Tokio išvis aš neatsimenu. Ai, tai čia tas "Smauglys"?

Verslininkas atsirado. Tai tada visi verslininkai - ir Abarius, ir... Tai čia yra Daktaro... na, nėra pats artimiausias, bet jau prie artimesnių žmonių. Tada Daktaras irgi verslininkas. Taigi turi "Adena" firmą. Stankevičius ateis ir duos parodymus? Ir jūs tikit tuo? Taip, jis ateis, jis papasakos pasakas, kurias aš šimtąsyk girdėjęs ir kurių niekur nepa-naudos.

Bet Čiapas atėjo lygiai taip pat. Kodėl juo tikėjot? Sakėt, jei padeda ką nors atskleisti, net nuo atsakomybės atleidžiat.

Taip, bet aš jau tų kalbų... Ir Daktaras niekada neatsisakė pateikt informaciją apie savo priešininkus ir konkurentus. Prašau. Visi dabar jie tokie gudručiai. Jie siūlosi bendradarbiaut, tik apie save pasakot nenori. Apie priešininkus - prašau.

Ir Čiapas taip pat elgėsi.

Mes irgi nesam iš menulio nukritę ir puikiai gaudomės situacijoj.

Stankevičius? Taigi jis - recidyvistas, triskart teistas. Jis negali nedaryt nusikaltimų. Jo toks gyvenimas, tokia esmė visa. Verslininku dedasi į "Aidą" atėjęs. Darpas politikus tegul eina, rinkimus finansuoja. Tie, kurie eina į redakcijas, turi savo tikslų. Jeigu tu esi sąžiningas, tai dirbk, gyvenk.

Jei Jūs pažinotumėt Daktarą (daug kas Kaune pažįsta), žinotumėt, kad esat akiraty, nes dirbot Čiapo verslininkystėje, bet tikrai nesate jo nužudęs, Jūs irgi slapstytumėtės nuo prevencinio? Ar tai normalus gyvenimo būdas? Aš tik to klausiu. Man tas pats, ar tai Stankevičius, ar kitas. Aš nė vieno jų nepažįstu. Man tik baisu, jei verslininkai visiškai nusivils valstybe. Jūs pats sakėt, kad visus yra užką patampyti - tai ne visus mokesčius sumoka, tai ką nors pažįsta.

Kuris ten sąžiningas bijo, kad jis suimsim? Stankevičius? Tas, kur triskart teistas?

Jis buvo teistas sovietiniais laikais - "vreditel sovietskoj vlasti" buvo kaltinamas.

Jis, kiek žinau, už vagystes armijoj buvo teistas. Eilinis vagis.

Tai jau pasmerkta visam gyvenimui?

O ką jūs galvojat! Kokioj pasauly valstybėj teistą žmogų priima kaip kosmonautą?! Kiekvienoj valstybėj teistas - tai jau yra viskas, niekas jo nebepriima į garbingų žmonių ratą.

Ką Jūs kalbat! Praėjus dešimt metų net nebefiksuojamas teistumas.

Bet Amerikoj niekas rankos nepaduoť net jei išnykęs teistumas. Ir aš niekada nenorėčiau su vagim turėti reikalų nors ir po dešimt metų.

Rimti anų laikų vagys dabar yra valdžioje. O va smulkūs - Jūsų akiratyje bus nuolat. Rimtų ir anais laikais neteisdavu. Jie baigdavo KGB ir partines mokyklas.

O! Čia didelė problema.